

enciclopedia pentru tineri

Religiile lumii

enciclopedia rao

C u p

religiile dispărute

8

■ primele credințe 10

■ Mesopotamia 12

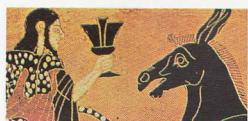
■ religia Egiptului 14

■ viața de după moarte 16

■ cîntărirea inimii 18

■ religia grecilor 20

■ marile sanctuare și sărbătorile 22

■ religia romanilor 24

■ popoarele nomade din Europa 26

■ populația maia, aztecii și incașii 28

religiile Cărții

30

■ cele trei religii ale Cărții 32

■ iudaismul 34

■ *Biblia, Talmudul și mesajul lor* 36

■ practicile și sărbătorile 38

■ creștinismul 40

■ Biserica din primul mileniu 42

■ Biserica se extinde și se scindează 44

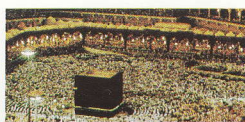
■ ortodocșii 46

■ protestanții 48

■ catolicii 50

■ *Ierusalim* 52

■ islamul 54

■ fundamentele religiei musulmane 56

■ practicile și sărbătorile 58

Respect pentru

r i n s

religiile orientale

60

■ hinduismul 62

ritualurile și sărbătorile 64

■ jainismul și sikhismul 66

■ budismul 68

curențele budismului și sărbătorile 70

templul din Borobudur 72

■ confucianismul și daoismul 74

■ religiile din Japonia 76

religiile tradiționale

78

■ religiile din Africa 80

■ religiile din Oceania 82

■ religiile indienilor din America 84

religiile din America Latină 86

■ harta răspîndirii religiilor în lume 88

■ știți?... 90

■ zei 92

■ indice 94

De la începuturile omenirii, ființa umană a crezut în „ceva” supranatural, superior lumii vizibile. Omul a încercat să explice unele mistere, cum ar fi nașterea, moartea, originea lumii...

Religiile: credințe și

☆ animism: credință potrivit căreia toate lucrurile și ființele sînt însuflețite de spirite, fiecare om are un suflet care poate părăsi temporar trupul în timpul viselor și cu desăvîrșire la moarte.

☆ religie: complex de credințe, texte sfinte și ceremonii prin care o societate umană își conturează o viziune unitară asupra unei divinități (pe care o venerază în cult și căreia îi cere ajutorul prin rugăciune) și relaționează cu aceasta.

☆ ritual: totalitatea practicilor și a ceremoniilor religioase din cadrul unei credințe sau al unei religii.

☆ rugăciune: gînd (rostit sau nu) adresat unei divinități venerate, prin care se cere ajutorul sau se mulțumeste.

☆ superstiție: credință în fenomene și obiecte misterioase, considerate capabile să prevestească un eveniment fericit sau tragic.

Încă din Preistorie, primii oameni își îngropau morții împreună cu diverse arme, podoabe, obiecte uzuale, ca și cum ar fi trebuit să le folosească într-o altă viață, aceea despre care se considera că ar trăi-o după moarte.

Se pare că omul și-a pus, foarte de timpuriu, întrebări despre originea lucrurilor din natură, despre cauza unor fenomene pe care nu și le putea explica: trăsnetul, fulgerele, tunetul, vînturile, ziua și noaptea, revenirea ciclică a anotimpurilor etc. El a atribuit toate acestea unuia sau mai multor zei atotputernici.

Se pare că oamenii au dorit dintotdeauna să intre în contact cu zeii, pentru a le cîștiga bunăvoința. Tot ceea ce oamenii cred și fac, venerînd puterile supranaturale, constituie **religia**.

Rolul religiei în societate

În toate societățile străvechi, religia a deținut un rol esențial: primele opere de artă au fost realizate din motive religioase, religia a fost cea care a justificat organizarea societății, viața familială, și tot ea a ordonat actele zilnice. A nu practica o religie

era ceva de neconceput, și rar se întîmpla ca în aceeași țară să existe religii diferite, fără ca acest lucru să nu stîrnească războaie sau persecuții.

Astăzi, unele state dau dovadă de **toleranță**: pot coexista mai multe religii, fiecare individ poate să practice religia pe care o dorește sau să nu practice nici o religie. Însă există, totodată, țări în care legile se întemeiază pe o religie, unde cei care au opinii sau credințe diferite sînt persecutați.

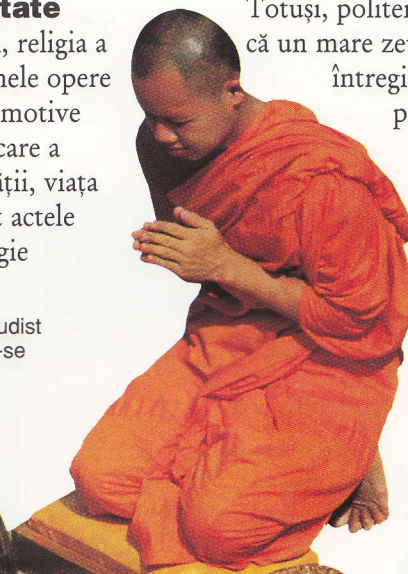
Credințele și sacralitatea, fundament al religiilor

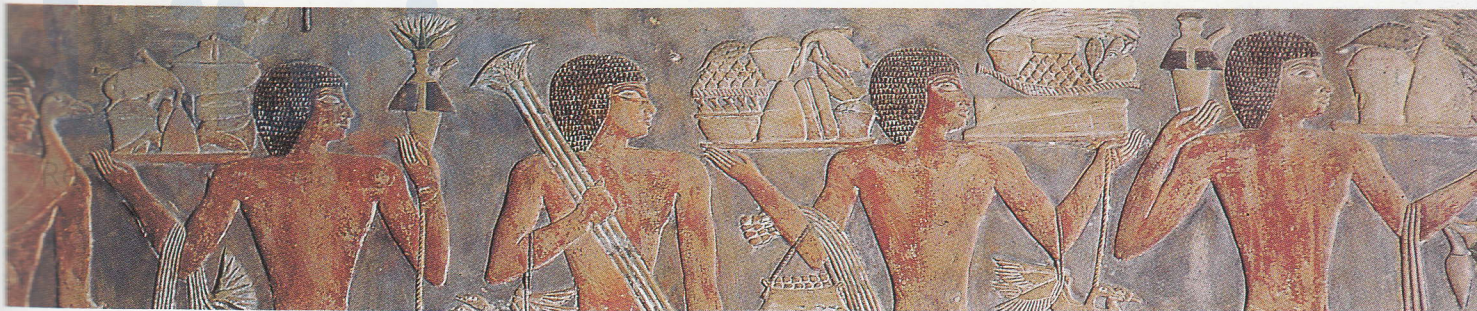
Religiile sînt alcătuite dintr-un ansamblu de credințe: **animiștii** consideră că natura este însuflețită de spirite nenumărate și invizibile; **politeiștii** cred în mai mulți zei; **monoteiștii** au o singură divinitate: Dumnezeu. Totuși, politeiștii recunosc adesea că un mare zeu se află la originea întregii creații, asemuindu-se prin aceasta cu monoteiștii.

Dar pentru toți, divinitatea este în afara lumii vizibile, ea este sacră. În legătură cu zeii lor, credincioșii își transmit, pe cale orală sau în scris, tot felul de povestiri, **miturile**, al căror ansamblu formează mitologia. Aceste mituri sînt extrem de variate, însă unele dintre ele se regăsesc în mai multe religii: mitul paradisului terestru, cel al creării primului om, mitul potopului...

În unele religii, credincioșii

călugăr budist rugîndu-se

egipteni aducând ofrandă zeilor

practici

brahman citind textele sacre

socotesc că Dumnezeu se adresează nemijlocit oamenilor, prin **revelație**; este vorba despre „religiile revelate“.

Există, de asemenea, persoane care nu cred în existența lui Dumnezeu și nici în a altei divinități: aceștia sînt ateii, cei „fără Dumnezeu“. Alții consideră că omul nu poate ști nimic despre originea Universului sau despre destinul său: se spune că aceștia sînt agnostici, indiferenți față de orice credință.

Practicile: ceea ce trebuie făcut pentru divinitate

Se numesc „credincioși“ cei care practică o religie, împlinindu-i preceptele.

Mulți dintre aceștia afirmă că aparțin unei religii, fără a face însă tot ceea ce impune ea: aceștia sînt credincioși, dar nu practicanți. Într-adevăr, în toate religiile, practicanții săvîrșesc acte precise care, conform credinței, sînt cerute de Dumnezeu.

Cultul este venerarea unui zeu (sau a mai multor zei): el impune

ceremonie religioasă catolică

ceremonii, adică sărbători cu caracter **sacru**, care marchează diferitele momente ale vieții sau ale anului, și **rugăciuni**, prin care se cere ceva sau se mulțumește. Ceremoniile și rugăciunile pot fi organizate potrivit unor reguli precise, **ritualurile**. Dintotdeauna, oamenii au încercat să-i îmbuneze pe zei, înălțînd **temple** și închinîndu-le un **cult**.

În majoritatea religiilor, anumite persoane sînt însărcinate cu interpretarea textelor religioase și veghează la respectarea cultului. Aceste persoane, cel mai adesea preoți, alcătuiesc clerul. Se întîlnesc totuși și religii fără cler, unde nu există un intermediar între om și zeul (sau zeii) în care acesta crede. Un alt tip de manifestare spirituală proprie Preistoriei este **magia**. Oamenii considerau că lumea este populată de spirite, a căror bunăvoință poate fi atrasă, în folosul lor, prin incantații, formule și ritualuri magice. Astăzi, toți cei care nu cred în practicile magice consideră că acestea sînt **superstiții**. □

Mitul potopului

Religiile au puncte comune, cum ar fi mitul potopului, care exprimă toată teama trăită de oameni în vremurile unor inundații străvechi.

Noe, spune *Biblia*, a fost singurul om salvat de la potopul trimis de Dumnezeu ca să-i pedepsească pe oameni pentru răutatea lor. El a construit o navă, arca, pe care a luat cîte o pereche din fiecare specie animală (vezi imaginea de mai jos). Ploaia a căzut timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, după care arca lui Noe a eșuat pe un munte. Povestirea biblică este inspirată dintr-un mit mesopotamian: zeul Ea îl povățuiește pe primul om, Utnapiștim, să făurească o corabie pentru a scăpa de potop. În Grecia antică, Zeus, zeul suprem, a trimis un potop asupra pămîntului, însă i-a salvat pe Deukalion și pe Pyrrha, care au construit o arcă.

E greu de afirmat că în Preistorie oamenii practica o religie. Însă descoperirile arheologice ne lasă să credem că primele comunități omenești împărtășeau anumite credințe.

Primele credințe

S-a dat numele de „Preistorie” perioadei în care oamenii nu descoperiseră încă scrierea. Istoria începe abia în anul 3000 î. Hr., o dată cu inventarea scrisului. Cunoaștem anumite ritualuri și practici religioase ale oamenilor din Preistorie datorită picturilor rupestre și osemintelor descoperite în morminte.

Primele morminte

Simplul fapt de a îngropa morții este deja un act religios, din moment ce se presupune că ființa umană are și alte nevoi decât cele ale vieții cotidiene. Cele mai vechi urme de

Morții erau îngropați în gropi cu pereții acoperiți adesea cu un fel de argilă roșie, numită „ocru-roșu”. Erau împodobiți cu pododabele ce le-au aparținut (șiraguri de scoici și de perle sau pandantive din fildeș), fiind înconjurați de tot felul de obiecte: arme, unelte din piatră sau din os etc. Se crede că semnificația acestor practici era legată de credința în continuarea vieții defunctului, într-o altă formă, și după moarte.

Sculpturile și grotle împodobite

În aceeași epocă, începând cu anul 30000 î. Hr., au apărut primele forme de artă, acestea par a avea semnificații religioase. Este vorba despre sculpturi realizate din os și din piatră, statuete reprezentând femei

cu pieptul, fesele și organele sexuale marcate exagerat, întruchipând probabil zeițe ale Fecundității. În Europa Occidentală s-au descoperit, datând din această epocă, picturi rupestre sau cu gravuri reprezentând figuri geometrice, pălme și, mai ales, animale. Oamenii desenucau cai, bizoni, cerbi, mamuți și rinoceri. Semnificația acestor

picturi rămâne misterioasă. Putem doar constata că, într-o vreme când vânătoarea juca un rol esențial, animalul, temut sau

doă schelete de copii descoperite în peștera de la Grimaldi (30000 î. Hr., Franța)

✚ cairn: morman de piere

ce acopera în general dolmenele.

✚ cult: actul de venerare a unei

divinități; ceremonie religioasă în

cadru lăcară se veneratează

divinitatea.

✚ dolmen (de la bretonul *dol* sau

taol „masă” și *men* „piatră”):

monument preistoric constituit

dintr-o dală orizontală susținută de

mai multe pietre ridicate vertical.

✚ fecunditate: capacitatea de a

se putea reproduce, de a putea

avea copii. În vechile credințe

religioase, fecunditatea pământului

era comparată cu cea a femeii.

✚ megalit: monument preistoric

alcătuit dintr-unul sau din mai

multe blocuri mari de piatră.

Principali megaliti sînt dolmenele

și menhirele.

✚ menhir (de la bretonul *men*

„piatră” și *hir* „lung”): monument

preistoric constituit dintr-un

singur bloc de piatră vertical.

✚ mit: povestire cu caracter

fabulos în care sînt implicate

personaje supranaturale, a cărei

acțiune s-a petrecut în vremuri

imemorale; miturile au scop

religios sau moralizator.

✚ sacru: sînt, pur, intangibil,

demn de adorație.

✚ sepultura: loc unde este

îngropat un mort.

✚ tumul: movila de pămînt,

sepulcru destinat membrilor

care era înălțată deasupra unei

pictură ce împodobește peretele unei peșteri, reprezentînd palme (Perito Moreno, Argentina)

pictură rupestră (un bizon) din peștera de la Altamira (Spania)

căutat, era un element important al credințelor oamenilor. În plus, întrucît accesul în aceste peșteri este adesea anevoios, se poate considera că ele nu serveau drept locuință, ci aveau o funcție religioasă.

Dolmenele și menhirele

Începînd cu anul 8000 î. Hr., modul de viață al oamenilor s-a schimbat. Aceștia s-au grupat în comunități sătești, nu mai trăiau doar din vînătoare și din cules, ci au început să practice agricultura și creșterea animalelor. Această perioadă se numește Neolitic. Transformarea obiceiurilor de viață a atras după sine schimbări importante în credințele și în practicile lor religioase. S-au găsit, datînd din această perioadă, multe statuete feminine care par destinate **cultului Pămîntului**, al Soarelui și al ciclului anotimpurilor, cu scopul de a favoriza abundența recoltelor. Cam peste tot în lume, dar mai cu seamă în Europa

Occidentală, s-au construit atunci monumente numite **megaliti**, din blocuri de piatră enorme. Megaliții ce alcătuiesc o masă uriașă poartă numele de **dolmene**. Este vorba despre **sepulturi** colective protejate prin mormane de pietre, numite **cairne**, sau de pămînt, numite **tumuli**.

Menhirele sînt pietre foarte mari, înfipte vertical în sol. Ele sînt izolate, aliniate sau dispuse în cerc, ca la Stonehenge, în Marea Britanie, sau la Carnac, în Franța. □

Ansamblul de la Stonehenge, Marea Britanie

Acest monument a fost construit între anii 2000 și 1500 î. Hr., așadar la sfîrșitul Neoliticului. Pietrele împîntate în sol alcătuiesc două cercuri concentrice, cel mai mare avînd un diametru de 32 m.

În interior, două șiruri de pietre, în formă de potcoavă, înconjoară o piatră mare, care era și ea, fără îndoială, ridicată. Această piatră indică punctul de orizont unde răsare soarele în timpul solstițiului de vară; două pietre mai mici, la sud-est și la nord-est,

marchează răsăritul soarelui în timpul solstițiului de iarnă.

Istoricii presupun, așadar, că Stonehenge a slujit, pînă în anul 800 î. Hr., cultului unui zeu al Soarelui. Majoritatea menhirelor s-au prăvălit de-a lungul veacurilor, dar au fost înălțate din nou în secolul XX, iar vîrfurile lor au fost acoperite cu lespezi transversale.

statuetă ce reprezintă zeița Fecundității, descoperită la Çatal Höyük, Turcia (mileniile VI-V î. Hr.)

